

Erasmus udvekslingsophold

Istanbul, Tyrkiet

Af: Helene Haldbo Eckardt
Email: helene@eckardt.dk

CVU Sjælland University college.
Sygeplejeskolen i Slagelse.

Værtsinstitution: Istanbul Bilim University
Hospital: Florence Nightingale Hospital.
Praktikafdelinger: Onkologisk, kirurgisk, føde-/barselsgang, fertilitetsklinik, og fire forskellige intensiv afdelinger
Periode: Januar - december 2009.

Hvorfor blev det Istanbul?

Da jeg startede mit fjernstudie på Sygeplejeskolen i Slagelse som 39 årig, boede jeg i Göteborg, hvor min mand var udstationeret. Efter 2½ års studie flyttede vi til Istanbul med vores tvillinger, og jeg måtte tage 1½ års orlov. For at fortsætte min uddannelse her, var jeg tvunget til at finde et universitet, hvor jeg kunne etablere en Erasmus aftale med Sygeplejeskolen i Slagelse. Efter en dispensation fra sygeplejeskolen, fik jeg lov til at tage de resterende praktikker i Tyrkiet, hvilket var 3 semestre af 10 ugers varighed. Jeg søgte via nettet på internationale universitetshospitaler i Istanbul, og kontaktede Erasmuskontoret på Bilim University, hvor de var utroligt positive og interesserede i en Erasmus aftale med Danmark. Det viste sig at jeg var deres første Erasmus student af mange.

Jeg var meget spændt på vores første møde, men gik derfra med en overbevisning om at dette nok skulle kunne lade sig gøre. Der var en masse papirarbejde der skulle ordnes, og det krævede at jeg selv var trådholder i det hele. De anbefalede mig at lære så meget tyrkisk som muligt inden praktikstart. Jeg havde heldigvis allerede haft noget undervisning.

Som udvekslingsstudent kunne jeg få min danske SU med til udlandet. Tilskuddet fra Erasmus er på ca. 2.200 kr. pr. måned, og det skal dække ekstraomkostninger ved udlandsopholdet, såsom rejse-, opholds- og forsikringsudgifter. Erasmus studerende betaler ikke studieafgift (tuition fee).

Find flere detaljer på:

<http://www.udiverden.dk/default.aspx?id=4755>

Hvis jeg ikke havde boet i Istanbul i forvejen, ville universitetet gerne have været behjælpelige med at finde en bolig. Flyrejsten koster omkring 2000 kr. med Turkish Airlines, som flyver direkte København-Istanbul. Generelt er Istanbul ikke et billigt sted at bo, men som hovedregel er mad og drikke lidt billigere end i Danmark.

Studenter uniformen har jeg selv betalt (ca. 120 dkr.), og den blev bestilt, syet og leveret til skolen dagen efter. Hospitalet forærede mig også en blå uniform, som de bruger på intensiv. På intensiv bliver deres uniformer vasket af hospitalet, men ellers vasker man den selv. HmMMM!!

Som udgangspunkt skulle de tre praktikker fordeles på følgende afdelinger: Medicinsk, kirurgisk samt en special afdeling. I praksis var det svært at dele det så kategorisk op, da der var mange andre hensyn der skulle tages.

I rapporten har jeg valgt at indsætte nogle dagbogsnotater (*i kursiv*).

Mine forventninger

- Generelt havde jeg en forventning om at blive styrket i den instrumentelle sygepleje.
- På intensiv afdeling håbede jeg at blive mere fortrolig med sygepleje i kritiske situationer.
- Jeg så frem til at se det tyrkiske sundhedsvæsen indefra og til at lære mere om den tyrkiske kultur.
- Jeg troede at man på et internationalt hospital snakkede engelsk, og at det derfor ikke ville blive så svært med sproget, men jeg erfarede senere at det blot betyder at hospitalet har en international godkendt akkreditering, og at det borger for standarden.
- Jeg havde et håb om at få et mere klart billede af hvilket område jeg selv kunne tænke mig at arbejde indenfor.

Bilim University

På Bilim University var jeg tilknyttet Asistent Professor Semiha Akin, som talte rigtig godt engelsk, og blev min store støtte. Bilim University valgte at de to første semestre skulle bestå af én dags undervisning, og resten praktik. Undervisningen foregik på engelsk og blev foretaget af forskellige undervisere fra skolen. Temaerne var bl.a. "Health Assessment", "Heart Diseases", "Women's health in Turkey", "Pediatric Health and Immunization", "Newborn Assessment and postnatal care", "Bleeding and Nursing Care", "Intravenous Injections" og "Shock and Care". Der var en del forberedelse til hver undervisning, og for at undervisningen ikke blev for ensidig, (jeg var eneste elev), blev jeg fire gange bedt om at være den undervisende og forberede følgende powerpointpræsentationer:

- Det danske sundhedssystem og den danske sygeplejeuddannelse
- Sygepleje ved hjertesygdomme
- Sygepleje ved blødninger
- Evaluering af praktik forløbet

Ofte sad der flere professorer med ved undervisningerne, som var en del af forberedelsen til den intensiverede indsats overfor Erasmus programmet.

På Bilim er de overraskede over at jeg endnu ikke snakker godt tyrkisk efter to måneder i praktik, og jeg har forklaret, at der jo ikke er nogen der oversætter hvad der bliver sagt på tyrkisk, og at dette sinker processen. Jeg har indset, at jeg har måttet vælge mellem sygeplejen og tyrkisk, og så har jeg selvfølgelig valgt sygeplejen.

Inden hver undervisning, havde jeg mulighed for at stille de spørgsmål til Semiha, som jeg havde samlet sammen fra forrige uges praktik. Jeg lærte utrolig meget af disse undervisninger.

Florence Nightingale Hospital

Florence Nightingale Hospital råder over fire hospitaler i Istanbul, hvoraf jeg var på de to. Det første semester var jeg på hospitalet i Sisli på hhv. Hjerteintensiv, Neurologisk Intensiv samt en enkelt uge på Karkirurgisk afdeling/angiografi. Hospitalet i Sisli modtog mange hjertepatienter fra de offentlige hospitaler, hvilket betød at de færreste patienter talte engelsk.

Florence Nightingale Hospital i Sisli

..... og i Gayrettepe.

De to sidste semestre foregik på hospitalet i Gayrettepe, som fungerer udelukkende som privathospital og har specialiseret sig i onkologi og obstetrik. De veluddannede i Tyrkiet kan næsten alle engelsk, og det er dem der har råd til privathospitalerne. Størstedelen af patienterne og de fleste afdelingssygeplejersker talte derfor lidt engelsk. Over de fem måneder nåede jeg at være på onkologisk afd., kirurgisk afd., neonatal, føde-/barselsgang, fertilitetsklinikken og voksen intensiv.

Tyrkiske sygeplejerskers uddannelsesniveau varierer meget. Mange er blot studenter fra et særligt sundhedsvidenskabeligt gymnasie. Andre har en Bachelor fra universitetet, og de fleste afdelingssygeplejersker har en Masters. Desværre kunne de færreste af sygeplejerskerne engelsk, og hvis de endelig kunne lidt, var der stor forskel på om de turde benytte det.

Min oplevelse af praktikken

Når hverken patienter eller sygeplejersker kan engelsk, bliver sanserne skærpet, og observation er den primære indlæringskilde. Jeg brugte flittigt min notesblok, og skrev alle de spørgsmål ned, som jeg enten ville stille til Semiha eller kunne gå hjem og finde svar på via nettet. Det betød at det faglige udbytte blev mere vidensbaseret end praktisk.

Det var en lidt hård start på hjerteintensiv, hvor kun en enkelt sygeplejerske snakkede engelsk og resten ignorerede mig. Sådan fortsatte det heldigvis ikke. Jeg var observatør ved flere genoplivninger, hvoraf nogle lykkedes og andre ikke. Jeg var imponeret over det gode samarbejde der var mellem læger og sygeplejersker. Jeg kunne hjælpe med at gøre patienter i stand, men rutinen var at natholdet gjorde dette, så det var kun i få tilfælde at det blev gjort om dagen. Jeg blev oplært i sugning af de intuberede patienter, og jeg kunne konstatere at proceduren var anderledes end i Danmark. Der var flere patienter med hepatitis B, der lå i isolation. På intensiv er familierne ikke velkomne mere end 5 minutter af gangen. Jeg synes det er en lidt barsk regel for både patient og de pårørende, men jeg kan godt se, at læger og sygeplejersker ellers ikke kan arbejde i fred, da de indlagte patienter normalt er omringet af familie og venner. Ofte var der 10-15 pårørende på besøg samtidig.

Neurologisk intensiv, og undertegnet omringet af søde tyrkiske sygeplejestuderende fra Bilim University.

Kardex består af en mappe med papirer, og alt bliver noteret og dokumenteret i hånden. Næsten al medicinering foregår via IV, og det gælder også de raskere patienter. Sygeplejerskerne anlægger selv IV nål på alle indlagte patienter. Navnene på medicinen er forskellig fra Danmark, så det gælder om at hæfte sig ved indholdsstoffet i stedet.

Onsdag og torsdag på neurologisk intensivafdeling gik fint. Jeg fik lov at gøre lidt flere ting, i stor konkurrence med to andre tyrkiske sygeplejeelever. Jeg var bl.a. med til at gøre en død mand i stand, og det var interessant at se hvordan de tyrkiske/muslimske procedurer var.

Der er to engelsktalende fysioterapeuter tilknyttet afdelingen, så når de er der, kan jeg få svar på alle mine spørgsmål. :o)

På kardiologisk laboratorium blev jeg virkelig varmt modtaget. Der blev foretaget almindelige forundersøgelser af kranspulsårene, ballonudvidelser og stent anlæggelser. Det var en ren observationsuge. Sygeplejerskernes klargøring og håndtering af alt sterilt udstyr forud for et herteindgreb, var meget beundringsværdigt. To af lægerne var søde til at forklare på engelsk hvad de foretog sig under indgrebene.

Semiha og jeg var henne på Gayrettepe Hospital og hilse på afdelings-sygeplejersken på onkologisk afdeling, hvor jeg skal være de næste fire uger. Semiha beskrev hvordan de bare skulle snakke til mig, selvom det var på tyrkisk, og med kropssproget vise at jeg var velkommen. Jeg er spændt på hvordan det bliver, for jeg har endnu ikke oplevet en almindelig tyrkisk sengeafdeling.

På Gayrettepe Hospital er der 11 sengeafdelinger med 9 enestuer. På hver stue er der én sovesofa, som altid er benyttet af en slægtning eller ven. Dørene til stuerne er næsten altid lukket. Til at passe patienterne er der én afdelingssygeplejerske, to sygeplejersker og én ufaglært sygehjælper. Afdelingssygeplejersken er ikke med til selve plejen af patienterne, men træder til hvis der er problemer med f.eks. at anlægge en iv nål.

Jeg skiftede slange til PEG sonden, gav medicin i PEG sonden og forberedte iv medicin. Det var anden dag jeg skulle prøve dette, og jeg var stadig lidt usikker. Begge sygeplejersker og begge sygeplejestuderende kiggede på. Deres kommentar var: Er du ikke på tredje år? Hvorfor er du usikker? På den ene side syntes jeg at det var pinligt, og på den anden side var jeg frustreret over ikke at kunne forklare dem forskellen på den tyrkiske og den danske uddannelse: At i Danmark ligger hovedvægten ikke på det instrumentelle, og at de første år er mest teori. Det gjorde det heller ikke lettere at de to sygeplejersker gjorde det på to forskellige måder, og begyndte at diskutere hvilken måde der var rigtig.

På onkologisk afdeling fik jeg et indtryk af sygeplejefaglige opgaver på en onkologisk afdeling, som f.eks. håndtering af cytostatika og blodtransfusioner. Derudover kom en enkelt kvinde til afdelingen for at få gennemført en stamcelletransplantation.

Maskinen til dette formål var udlånt særligt til formålet, og et særligt hold plejepersonale udefra fulgte med.

Efter tre uger på onkologisk, fortsatte jeg på kirurgisk afdeling. Her var jeg i fem uger, og nåede at lære alle sygeplejerskerne godt at kende. Jeg kunne med mit tyrkiske cirkussprog samt den nonverbale kommunikation komme langt i samarbejdet med de andre sygeplejersker, og jeg fandt ud af, at jeg skulle presse lidt på, for at de ville "give slip" på deres håndværk, og overlade det til mig. Patient spektret var overvældende, der var alt fra: Næseoperationer, fjernelse af galdeblæren, IVF, åbent benbrud, sprunget blindtarm, abort, fedtsugning, brystreduktion, brystløft, diverticulitis, hud- og muskeltransplantationer, lever cirrose, tonsil/adenoid operation, omskæring, hysterektomi, ansigtsløftning + botox og mavebrok.

Personalet på kirurgisk.....på barselsgangen.....og afd.spl. på intensiv.

Det sidste semester var absolut det bedste. Først var jeg fire uger på voksen intensiv, hvor afdelingssygeplejersken følte et ansvar for at jeg lærte noget. Tilmed var overlægen her på afdelingen også villig til at svare på alverdens spørgsmål. Patienterne var meget syge, og flere patienter var terminale. Der var i snit 2-6 patienter. Jeg fandt hurtigt ud af hvilke sygeplejersker, der kunne lide at lære fra sig, og når de var på arbejde, blev det altid en rigtig god dag.

I går startede jeg på barselsgangen, som også viste sig at være en gynækologisk afdeling. Jeg var så enormt heldig at der var en "normal" fødsel (de fleste andre rige tyrkere vælger kejsersnit). Det var en helt fantastisk oplevelse, og selvfølgelig spændende at se, hvordan det foregår i dette land. Den fødende kvinde var totalt smertedækket med epidural blokade, så det var fødselslægen som måtte fortælle hende hvornår hun skulle presse. Faderen var ikke med til fødselen – hans eget valg. Barnet kom ikke op til moderen, men blev lagt på intensiv i 1-2 timer – ikke fordi der var noget galt, men for at være SIKKER på at der ikke gik noget galt. Det gjorde lidt ondt på mig at se, at barnet ikke fik lov at være på moderens mave den første tid. I Danmark betragter man jo denne første kontakt som meget vigtig.

I alt nåede jeg at være med til tre normale fødsler, og to kejsersnit. Jeg elskede at være på denne afdeling, og blev bekræftet i at dette speciale var noget for mig. På IVF klinikken, som var tilknyttet, overværede jeg både ægudtagning, ægoplægning, samt en mikroinsemination, mens en fantastisk dygtig og flink læge forklarede proceduren i detaljer.

I denne uge var jeg så "heldig" at en lille tvillingedreng endte på neonatal, som ellers har været tom. Det betød at jeg kunne være der i to dage. DET VAR SÅDAN EN GOD OPLEVELSE. Både fordi de to sygeplejersker der var der, var enormt søde og kunne en smule engelsk, men også fordi arbejdet er lige mig. Heldigvis blev han bedre på andendagen, og kom tilbage til moderen. I denne kultur er der ikke fokus på at det spæde barn er i voksne hænder fra starten. Moderen kom ikke og så til ham før der var gået 1½ døgn. Faderen kom forbi, men stod bare og kiggede på ham på én meters afstand!!

Mine to sidste uger foregik på neonatal, hvor der den anden uge kom endnu en lille for tidlig født pige til afdelingen. Det kan være barskt at arbejde på sådan en afdeling, og jeg var imponeret over at se hvor sikkert og professionelt sygeplejerskerne håndterede de små. Det var selvfølgelig meget begrænset hvad jeg fik lov til, men ofte var der brug for en ekstra hånd til at håndtere babyen, slanger, medicin og ledninger.

Tyrkisk kultur

I Tyrkiet er der stadig ingen kommunale børnehaver, så hvis piger/kvinder skal arbejde, er det som regel deres mor/familie der passer deres børn. Sygeplejerskerne arbejder i snit 200 timer om måneden med en arbejdsdag på 12 timer. Ofte har de lang transporttid, da trafikken i Istanbul er heftig.

Den tyrkiske sygeplejeuddannelse har fokus på sygdomslære og instrumentel viden, hvilket gør den meget forskellig fra den danske. Det skyldes bl.a. at familierne står for en stor del af patientplejen. En meget positiv side af den tyrkiske kultur er i mine øjne deres kærlighed, omsorg og respekt for den ældre generation.

Onsdag eftermiddag blev jeg hængende inde på en af stuerne, for at tale med en af de pårørende. Han boede 24 timer i døgnnet, hos sin terminale ven med tumor i hjernen. De kunne ikke kommunikere mere. Vennen var kaptajn på en lystyacht om sommeren, og vi kom i snak om dét at sejle i Tyrkiet. Efter 5-10 minutter kom sygeplejersken ind til mig: "Helene, kom her". Yes, tænkte jeg, der er noget vigtigt jeg skal være med til, men nej. Ud til receptionen med ordene "Otur!", altså "Sæt dig". Hun havde gjort mig en tjeneste, synes hun, men skuffet var jeg.

De tyrkiske lægers faglige niveau er generelt meget højt, og på dette hospital kom folk langvejs fra for at blive behandlet. Næsten alle læger snakker engelsk, men ikke alle er lige interesseret i at bruge tid på en studerende. Hierarkiet i det tyrkiske sundhedsvæsen er meget stærkt, hvilket jeg aldrig vænnede mig til. Jeg er meget taknemmelig overfor de læger, der tog sig tid til at forklare.

Jeg er blevet spurgt mange gange: Hvorfor vil du læse til sygeplejerske? "Fordi jeg kan lide at have med mennesker at gøre" svarer jeg, og så griner de bare og himler med øjnene. For sygeplejersker i Tyrkiet er det ikke den menneskelige kontakt der er i centrum.

Besøg fra Danmark

Som led i ønsket om et fortsat samarbejde mellem Bilim University og Sygeplejerskolen i Slagelse, blev der gennemført en lærerudveksling. Derfor var Hanne Wissing og Birgit Frederiksen på besøg, hvilket var en utrolig god støtte for mig, da jeg kunne dele glæder og frustrationer med nogen, som pludselig forstod hvad jeg mente. Se evt. rapporten fra besøget:

[http://www.ucsj.dk/media\(3495,1030\)/Rapport fra l%C3%A6rerudveksling til Istanbul maj 2009.pdf](http://www.ucsj.dk/media(3495,1030)/Rapport_fra_l%C3%A6rerudveksling_til_Istanbul_maj_2009.pdf)

I den sidste del af min praktik var jeg så heldig at møde en af de tyrkiske studerende, der havde været på udveksling i Slagelse. Hun var virkelig begejstret for opholdet – både fagligt og personligt.

Refleksioner over udbyttet (fagligt, personlig, sprogligt)

I starten var Portfolio et godt værktøj for mig at anvende, men efterhånden som tiden gik, blev det indskrænket til at jeg skrev dagbog og besvarede de spørgsmål skriftligt, som jeg havde samlet sammen i praktikken. Det betyder at jeg nu har mit eget lille kompendie, med spørgsmål og svar. Min biomedicinske viden er derfor blevet væsentligt styrket.

Jeg har overværet rigtig mange instrumentelle procedurer, men er ikke blevet så rutineret selv, som jeg havde håbet på. Det skyldes dels sprogbarrieren, og dels at hospitalet var privat og eksklusivt.

Den menneskelige omsorg, var af kulturelle årsager ikke i centrum, men det har til gengæld lært mig at være mere åben og accepterende overfor andre kulturer og deres måder at gøre tingene på. Der findes ikke "rigtigt" og "forkert". Mine fordomme er blevet udfordret og ændret mange gange under dette ophold, og jeg har lært ikke at dømme med det samme, men at forsøge at vende problematikken og spørge: "Hvorfor ikke?".

Personligt har det nok været den største udfordring i mit liv. Mit liv har altid været baseret på kommunikation - man kan altid snakke sig til rette. Mange steder påstås det at 80-90 procent af vores kommunikation er non-verbal. Ja, for mig var det ofte 100%, men da den non-verbale kommunikation understøtter den verbale kommunikation, og man ikke forstår det pågældende sprog, og man kommer fra en anden kultur, så sker der mange misforståelser. Flere gange har jeg f.eks. troet at to tyrkere var oppe at skændes, men hvor det viste sig, at de bare havde en ganske almindelig snak.

Når man på denne måde skifter afdeling tit, og personalet næsten aldrig er det samme, så er det lige så udmattende, som at starte nyt job hver dag.

Den udvikling jeg har gennemgået de sidste tre semestre som Erasmus student i Istanbul, både fagligt og personligt, ser jeg som meget betydningsfuld i mit fremtidige arbejde som sygeplejerske.

Gode råd til andre studerende

Jeg kan til enhver tid anbefale andre at søge herved, men ideelt set bør opholdet ikke vare længere end tre måneder, med mindre man taler flydende tyrkisk. Bilim University er nu klar over hvilke afdelinger der er egnede for Erasmus studenter. Mit gæt er at en yngre dansk studerende nemmere vil kunne relatere til de tyrkiske unge sygeplejersker på dette hospital, da flere nævnte at jeg var ældre end deres mor! Bedst ville det være hvis to danske studerende kunne tage afsted samtidig. ☺